

ŽELEZNIČAR

GLASILO SLOVENSkih ŽELEZNIŠKIH NASTAVLJENCEV

Uredništvo se nahaja v Trstu ulica
Boschetto, 5 - Telefon 1570.
Upravništvo Dunaj V. Zentagasse 5.

Izhaja v Trstu I in 15 vsaki mesec
Nefrankirana pisma se ne sprejemajo.
Rokopisi se ne vračajo.

Naročnina za celo leto 9,40 K.
za pol leta 4,70 K.
Pozamezna štev. 18 vin.

Interesno zastopstvo železničarjev.

Eno najvažnejših in najzanesljivejših sredstev v dosegu pravic delavskega ljudstva je brezdvomno organizacija in sicer strokovna, na čustvu solidarnosti temelječa stanovska organizacija, ki združuje pod svojim praporom vse železničarje in jim omogočuje, da ugodno vplivajo na odločitve njihovih zahtev. Brez moči ni pravice v naši kapitalistični družbi! Le tedaj, ako interesentje sami sodelujejo pri izvajanju postav in predpisov, le tedaj jim je dano zanesljivo jamstvo, da se bodo njihove upravičene želje upoštevale in razne zakonske določbe tudi pravično upotrebjevale. *To pa je mogoče le polom organizacije!*

Za železničarje oficijelno ne obstoja nobeno interesno zastopstvo. Železniške uprave ne vidijo v svojih vslužbencih prostih svobodnih državljanov, temveč le nastavljenec, podrejene ljudi v patrijarhalnem, birokratičnem militarističnem smislu te besede. Prosta volja se omejuje s sklicevanjem na «disciplino». Samovoljnost birokratizma se skriva za različnimi «postavnimi» oblikami in formulami, ne da bi se ji železničar uspešno zoperstaviti mogel. Zanj ni instance, do katere bi se mogel zaupno obračati, zanj ni interesnega zastopstva, ki bi mu v nostranjem uprave omogočevalo le najneznatnejši vpliv na njegove zadeve. Cela železniška uprava je birokratično in avtokratično urejena celo tam, kjer gre izključno za zadeve osebja. Če se tudi to osebje tu in tam pritegne k sodelovanju, pa se to čestokrat zgodi na način, ki že v naprej izključuje vsakršno upanje na uspeh. Mesto pravih zaupnikov osebja se navadno pritegnejo omejeni klečepalci in breznačajni slabotneži, ki nimajo poguma, da bi se odkrito in energično zavzeli za pravice in interese svojih tovarišev.

Delavska zastopstva po postavi obstajajo sicer samo pri bolniških blagajnah in pri zavarovalnici za nezgode, seveda z jako malenkostnimi kompetencami. Tudi pri pokojninskih in provizijskih institutih, kakor tudi pri skladiščih za živila in sličnih «dobrodelnih napravah» so železničarji podvrženi mnogoteremu varstvu. Tudi če se jim posreči — kar pa je jako težavno vzpričo dejstva, da je velik del birokracije delavstvu sovražen — da spravijo na merodajna mesta svoje zaupanje, pa se morajo čisto premagati znatne ovire in težkoče, da se obranijo interesi železničarjev pred oskodbam. Vedno in vedno se misli, da bi morali interese železničarjev izdati gospodstva-

željnosti predpostavljenih, da bi se na korist kapitalistične družbe morali odreči svojim lastnim pravicam, tudi če tega postava in korist železnice ne zahtevata. Malika, ki se mu pravi «disciplina», naj bi železničarji žrtvovali celo svojo državljansko svobodo, svoje državljanske pravice!

In vendar bi za nobeno drugo kategorijo delavcev ne bilo tako vitalnega pomena celo energično interesno zastopstvo, kakor ravno za železničarje.

In kako naj se tej potrebi zadosti? V železniškem svetu, ki ima sicer jako malenkostno kompetenco, nimajo železničarji ničesar govoriti; druge take korporacije pa sploh ni. Dasi ravno so oni opetovano povdarjali potrebo ožjega stika med osebjem in železniško upravo, je vlada šele leta 1905 o priliki znanega pasivnega odpora spoznala to nevezdržljivo stanje železničarjev, ki je gotovo več škodovala njej sami, nego pa vslužbencem.

Konečno se je vendar železniško ministerstvo odločilo leta 1907, da stori nekaj za železničarje in je ustrojilo v to svrhu takozvane *personalne komisije in delavske odlove*, a se to le popolnoma provizorično. Pridržalo si je namreč, da se te komisije in odbori definitivno uredijo šele po tem, če se njih delovanje zares pokaže plodonosno in za delavce koristno. Saj tega mnenja morajo biti tudi železničarji sami in ne smejo kar brez vsakega pomisleka izreči končne razsodbe o teh napravah. Gotovo je, da se je s temi napravami storil jako važen principijalen korak naprej na socialno-političnem polju železničarskega gibanja. Sicer je delokrog teh naprav zelo omejen z najrazličnejšimi «klavzulami», ali vendar lahko pričakujemo od njih mnogo koristnega, seveda le tedaj, ako se železniške uprave ne bodo trdovratno zapirale neizogibnim nalogam, na socialno-političnem polju. Uprave ne bodo več smele samovoljno omejevati svobodnega mišljenja bodisi vslužbencev, bodisi njihovih zastopnikov, ako hočejo, da osebje v resnici dobi pravo zaupanje do teh novih institucij. Vpoštevatni bodo morale vsakega vslužbenca ne kot svojega usuzujenega hlapca, temveč kot enakopravnega člana vsega železniškega organizma, zaupnike posameznih delavskih kategorij pa pripoznati kot nedotakljive posredovalce mej njo upravo in njenim osebjem.

Pri vsem tem pa na drugi strani teh naprav nikakor ni precejevati. Slej ko prej se imajo železničarji zanašati samo na svojo moč in skrbeti se vedno naprej, da njihova stanovska organizacija napreduje, in se razvija v smislu odločne razredni zavesti, ker jedina

ta jim jamči zanesljivo za pomoč v onem eventualnem slučaju, kadar se izkažejo ničevi vsi drugi pripomočki.

Tri zakone imamo, ki nam omogočujejo organizacije delavstva, kakor tudi drugih slojev človeške družbe. Ti so društveni, shodni in koalicijski zakon. Najvažnejši za delavstvo je poslednji, dasiravno med vsemi najmlajšega datuma. Dočim imajo kapitalisti že po naravi svojih podjetij, ker so ista navadno društva več posameznih oseb, koalicijsko pravico, to je pravico skupnega posvetovanja glede njihovega postopanja v vsih gospodarskih vprašanjih, taka pravica delavcem ni dana po naravi njihovega stališča, nego se jim je ista dovolila šele s *koalicijskim zakonom* od dne 7. aprila 1870. leta. Dokler ni bilo tega zakona, se delavci nobene vrste sploh niso smeli zbirati, da bi se posvetovali o solidarnem postopanju nasproti svojim delodajalcem. Vsled tega jim tedaj tudi ni bilo nikakor mogoče, kaj ukreniti v izboljšanje svojega suženjskega položaja. Seveda se je tu pa tam skušalo vedno na tihem sklicevati zborovanja, ali gorje takim zborovalcem. Naš avstrijski kazenski zakon jih je tiral pred sodnijo in so tam drago morali plačati svojo predrznost. Koalicijski zakon od leta 1870 je vendar odpravil prepoved prirejanja takih zbiranj ter je ista principijelno dovolil. Obvezam, ki bi jih na takih zborovanjih delavci prevzeli pa ta zakon odreja vsako zakonsko veljavo, to se pravi, da se istih ne more iztožiti sodnijskim potom. Tako se na primer doneski za slučaj stavke ne morejo izterjati siloma, ako jih ne plača vsak prostovoljno. Sicer imapa tako odrekanje pravne pomoči malo pomena, ker bi se le redko moglo dogoditi, da bi organizacija slične doneske iztoževala.

Nadalje je jako zanimiv § 3 tega zakona. Določba tega paragrafa prepoveduje sploh vsako prigovarjanje bodisi delavcu ali pa delodajalcu, k sodelovanju oziroma k sovdeležbi gibanja in kaznuje tako prigovarjanje s zaporom od 8 dni do 3 mesecev. Tako se namreč v praksi tolmači besedilo tega paragrafa, ki navidezno prepoveduje uporabo vsakega nasilja in strahu proti svojim tovarišem in vsak poskus nasilja in strahu. Kot tak poskus pa današnja sodna praksa smatra, kakor omenjeno, že jednostavno prigovarjanje. S tega stališča pravzaprav koalicijski zakon izgubi za delavstvo vsak pomen, ker ima vendar delavsko zborovanje posebno o časih gibanj za izboljšanje materialnega stanja več ali manj namen pregovoriti delavce, da se vsi ravnaajo po jedni paroli in da se vsi solidarno držijo jedne taktike.

Vidimo tedaj, da je ta koalicijski zakon

Kako je avanziral aspirant Kolinski.

Pomladauske izkušnje so se bližale in pričakovali smo dan za dnevom, da pride mogočni prometni kontrolor izpraševati osebje svoje progete.

In prišel je usodepolni dan. Iz oddelka prvega razreda brzovlaka št. 1. je izstopil majhen, a rejen mož; bil je naš kontrolor.

Poklicali so nas v prometno pisarno k izpraševanju. Znali nismo preveč, da, nekateri naravnost nič. Služba je bila naporna in utrudljiva in ni bilo potemtakem prav nič čudnega, ako se je učenje splošno zanemarjalo. Imeli smo sicer dvakrat na mesec predpisano šolo, a samo na papirju, ker je ni obiskaval nihče. Doma se pa tudi skoraj nikdo ni brigal za učenje; samci so hodili po drugih opravkih, uženjeni pa so v očigled spošni draginji imeli čez glavo drugih vsakdanjih skrbi.

Kontrolorjev obraz je postajal vedno temnejši, čelo se mu je nagubancilo in jezno je stopal od enega do drugega. Nenadoma zagleda našega aspiranta, ki se je skrival za drugim ter se na ta način nekaj časa odtezal kontrolorjev vprašanjem «O!», vzklikne kontrolor,

«Vas pa še nisem videl. Povejte mi morda, kaj bi imeli kot načelnik srednje postaje ukreniti na prvi drugi in tretji dan mobilizacije!»

Naš prijatelj se je na to seveda toliko razumel kot avstrijski analfabet v japonski literaturi in se je, kakor nam je potem sam pripovedoval, v duhu tudi že pripravil na popoln tjaslo.

Ali v zadnjem hipu mu dojde pomoč v osebi našega učitelja, uradnika L., ki je aspiranta dobro poznal in tudi vedel, da se njegovo znanje je povpenja nad vsakdanje kvartopirske «knufe». Hipno se mu porodi rešilna misel in sklenil je, priskočiti ubogemu aspirantu na pomoč. «Oprostite, gospod kontrolor,» prekine strogega izpraševalca, «mož se ni do bro več nemškega jezika, govori samo poljsko. To je namreč dotični uradnik, ki je bil šele nedavno prestavljen iz Lvova k nam v svrhu, da bi se privadil nemščine». Kontrolor sicer ni imel o poljščini nobenega pojma, a vendar ni hotel tega pokazati, pak je odredil da odgovorja aspiranti v poljskem jeziku. «Dobro, dobro,» je dejal, «pa naj se posluži kar svoje materinsčine. saj jaz razumen vse.» Nato se naš učitelj vzradoščen nad svojim uspehom obrne do aspiranta ter mu v poljskem jeziku razloži svojo nakano. «Zdaj govorite kar hočete

samo da govorite!» In aspirant je začel govoriti. Gladko in brez presledka, je pripovedoval, kako lepo je bilo v študentskih časih, kako lepe ljubice je imel, kako se je včasih imenitno zabaval, in naposled, kako je gospod kontrolor neznansko neumen, ako misli, da se je kaj učil. Končal je v popačeni nemščini z besedami: «Jetzt kommt vierte Tag». «Je že dobro, je že dobro», ga živahno prekine kontrolor ki je zadnje besede seveda razumel in ki se mu je naenkrat zjasnil prej tako resni in jezni obraz. Kar ni se mogel zadosti nadviti nad učenostjo mladega aspiranta. «Izborna znate,» ga je pohvalil, «vidim, da ste se zelo učili; to si bom zapomnil in govoril bom za vas. In vsi drugi se učite tudi tako, da vas ne osramoti mladi aspirant!»

Načelnik je na hip spoznal svoj položaj in stal je zelen od jeze poleg kontrolorja. Govoril ni nič, pač pa je po odhodu kontrolorja dal poklicati učitelja v svojo pisarno. Kako sta se med sabo pomenila, o tem sicer viri molčijo, rekel pa je učitelju menda vse, samo «gospod» ne.

Kontrolor je aspiranta Kulinskega pri ravnateljstvu kvalifikoval s «prav dobro», na kar je kulinski tudi kmalu s + avanziral.

Spisai Ig. Mihecc.

jako pomanjkljiv in da bi bila organizacija, naslanjajočo se na to postavbo, jako slabotna. Treba je tedaj na vsak način večje obrambe delavstvu oziroma njihovim organizacijam. V tem jim pomore posebno še *društveni zakon*.

Društveni zakon obstoji iz patenta od 26. novembra 1867. in iz zakona od 15. novembra 1867. leta. Uporaba teh dveh zakonov je v praksi jako različna. Oblasti nikakor niso dosledne v označevanju posameznih društev in vedno menjajo področje jednega ali drugega teh zakonov. Za nas je posebno zanimivo vedeti, da je obstoj društev popolnoma odvisen od volje političnih oblastij, ki iz neštevilnih vzrokov morejo prepovedati osnutje jednega društva, ali ga iz malenkostnega vzroka razpustiti, ne da bi se proti takemu samolastnemu, največkrat popolnoma neosnovanemu postopanju moglo uspešno nastopiti in braniti svoje pravice. Posebno pri političnih društvih si zakon pridržuje mnogo pravic. Filijalke takih društev so prepovedane. Politična društva naj bodo kolikor mogoče lokalizirana, da se njih moč preveč ne razvije, kar bi bilo seveda takoj preveč nevarno za sedanjo kapitalistično, človeško društvo. Splošno je pa prepovedano vsako osnutje takih društev, ki so protivni zakonskim naredbam ali ki so nevarna državi. Za razpust kakenga društva, ali za dovoljenja njegova osnutja je politični oblasti ta zadnji vzrok najpripravniji. Pri nas v Avstriji je hitro dosti, da je obstoj države v nevarnosti, in taka nevarnost se vedno konstatira administrativnim potom, ki je jako dvomljiva procedura.

Tudi društvena pravica, zajamčena nam v XII. členu državnih osnovnih zakonov, stoji tedaj na jako slabih nogah. To nam najbolj dokazujejo odločbe državnega sodišča, ki je v svojem poslovanju smatralo skoraj polovico vsih pritožb radi kršenja društvenega zakona upravičenim in izreklo odnose ministerstvene odločbe, proti katerim so bili pritožbe naperjene, protizakonite. Seveda je vse to v praksi le prav malenkostnega pomena. Vrh tega pa zamore celotno ministerstvo s cesarjem dovoljenjem sploh suspendirati za nedoločen čas ustanovitev vseh društev, ki spadajo po današnji praksi v področje zakona iz leta 1867., ali pa ustanovitev istih dopuščati le pod posebnimi pogoji.

Društveni zakon pa sam za sebe sploh ne bi bil od velikega pomena, ako društva ali organizacije v svrhu svojega razvoja ne bi smele sklicevati shodov. *Shodni zakon* šele nam daje takorekoč možnost, da realiziramo pravice zajamčene nam po društvenem zakonu. Ali tudi ta zakon je tako nazadnjaški, kakor društveni. Politična oblast ima popolnoma slobodne roke, in njeni zastopniki, katere ima pravico odposiljati k vsakemu shodu, imajo v rokah absolutno moč. Vladni zastopnik ima po tem zakonu pravico, shod razpustiti ne le, kadar je bil isti protizakonito sklican, ali, kadar se na njem protipostavno postopa, temveč tudi, če je shod po njegovem osebnem mnenju nevaren javnemu redu. Seveda nam zakon dovoljuje tudi, da se pritožimo radi razpuščenja na višjo kompetentno oblast. Toda, kaj pa imamo, od takih pritožb, tudi če so ugodne rešene, ko je shod že enkrat razpuščen, ali ko nimamo več interesa, da ga zopet skličemo!? Prav nikakih koristij nimamo od takih pravnih pripomočkov. In še dalje gre ta zakon. Dovoljuje tudi politični oblasti, da prepove vsak shod, o katerem se more sumnjati, da bi bil «nevaren» javni varnosti, ali javnemu blagostanju. S tem je vladi dana možnost zaprečiti ali razpustiti sploh vsak shod, ker ta zakonska določba se da raztegniti in preobrniti na vse mogoče načine. Zadostuje popolnoma, da se govori kaj takega, kar vladi ni povšeči, ali kar bi jej moglo izpodkopati zaupanje državljanov. Razven tega pa velja tudi za ta zakon isto, kakor za društveni, namreč, da celotno ministerstvo s cesarjem dovoljenjem more v nekaterih «nevarnih» slučajih sploh suspendirati vsako pravico shajanja.

Tako se vlada tedaj takorekoč lahko igra s pravicami, zajamčenimi nam v shodnem zakonu. Iz tega pa moremo sklepati, da splošno določilo naših državnih osnovnih zakonov, ki zajamčuje državljanom pravico shajanja, še davno ni uresničeno in da je treba še dosti popraviti na obstoječem shodnem zakonu, da bode odgovarjal modernemu duhu današnjega časa in smislu odnosne določbe državnih osnovnih zakonov.

Ves proletarijat avstrijski, a posebno še železničarji imajo dolžnost, varovati pravice zajamčene jim v opisanih treh zakonih. To je njihova dolžnost, pravimo, ker je dolžnost vsakega človeka zavarovati si svoj obstanek. Ravno ti zakoni pa jamčijo, vsaj v principu delavstvu možnost boja za obstanek. Ničesar se ne sme popustiti na teh zajamčenih pravicah in z vsjo odločnostjo mora ves proletarijat delovati na to, da se iste kolikor možno razširijo in se kolikor mogoče odzvame vpliv političnim oblastim. V tem boju pa morajo stati v prvi vrsti ravno železničarji, ker tako izpostavljen samovolji svojih delodajalcev ni nihče, kakor so

ravno železničarji. Njihovi gospodarji izrabljajo svojo monopolno moč proti njim brezobzirneje nego bodisikoj drugi delodajalec proti svojim vslužbencem. Da, moč železniških podjetij je tako velika, da morejo zapeljati vslužbence s pomočjo svojih disciplinarnih predpisov v nekako izjemno stanje ter s temi disciplinarnimi predpisi zatreti vsako njihovo gibanje. Železničarjem je treba varovati solidarno z vsem proletarijatom te fundamentalne pravice. Prepričani naj bodo, da bi bili oni prva žrtev nesloge, če bi pozabili na nujnost solidarnosti z vsem drugim delavstvom in oni prvi bi morali obžalovati, svoj nepremišljeni korak, s katerim bi spravili v nevarnost obstoj najvažnejšega sredstva, ki jim je na razpolago v izvojevanju njihovih življenjskih potreb, to je koalicijsko pravico.

Ne zabimo Marksovega lepega opomina: «Proletarci celega sveta združite se». Ravnajmo se po njem vsi in naša je bodočnost.

Dopisi.

Z ljubljanskega južnega kolodvora. Zdi se nam prav potrebno, seznaniti nekoliko našega zdravnika gosp. dr. Pregla z javnostjo. V to svrho hočemo obelodaniti dva kričeča slučaja, ki jih prepuščamo v raztolmačenje vsakemu posameznemu in katera na nas napravljata vtis, da je gosp. zdravnik, ali dober recte «strebarski» uradnik uprave južne železnice in kot tak pomaga brezvestno in brezsrčno polniti nikdar sita kapitalistična žrela, ali pa, da je on nespособen za posel, ki ga opravlja.

Prvi slučaj je sledeči:

Ključavničar tukajšnje kurilnice je že dalj časa bolehal. Z nã obrazu se mu je videlo, da je jako slab in da v njegovem organizmu ni vse v redu. Preiskaval ga je naš uradni zdravnik g. dr. Pregl: ali čudno, kar ničesar ni mogel najti na njem bolnega. Konečno je pa svojo nevednost ali nesposobnost, ali pa «streberstvo», kakor vam namreč bolje ugaja, potrdil s tem, da je tega ubogega človeka odslovil jednostavno s podtikanjem potajevanje, češ da se samo dela bolnega, rekoč mu: «**Vam ne manjka družega nego dela.**» Mož pa je postajal od dne do dne slabši in prisiljen je bil, obrniti se za pomoč na drugega zdravnika. Ta slednji ga preišče in konstatira na njem vnetje trebušne in kostne mrene, ter ga pošlje naravnost v bolnišnico, kjer je bil prisiljen ostati celih šest tednov. Zapustivši bolnišnico, šel je kot rekonescent še za dalje časa na svoj rojstni dom. Imenovani vslužbenec, pred svojo boleznijo čil in čvrst mož, nam je sedaj, ko je zopet pri svojem delu, živa pričča zdravniške malomarnosti ali nevednosti.

Tudi drugi slučaj ni manj interesanten: Neki pomožni kurjač je, opravlja svoje službo, tako nesrečno padel, da si je težko poškodoval kamolec desne roke. Javil se je bolanega in bil je nekaj časa na dopustu, tako, da si je roko precej dobro ozdravil. Ko se je zopet povrnil v službo, je bil dodeljen delavcem pri kanalu. Roka ni še bila popolnoma zdrava in to težko opravilo mu jo je tako izmučilo, da ga je ista začela zopet močno boleti. Mož se je zatekel seveda k našemu gosp. Preglu, da mu pomaga. Gosp. zdravnik je mazal, mazal in vedno le mazal, a vse zastoj roka je postajala vedno slabša. Gosp. Pregel si ni vedel že drugače pomagati, nego da je šel k načelniku kurilnice ter ga prosil da ga pošlje poškodovanemu kurjaču kako laglje opravilo. Načelnik pa ga je prav na kratko odslovil rekoč mu, naj gre domov, če je bolan, češ da ne potrebuje bolnih ljudi. Nato šele je ubogi kurjač, v strahu, da zgubi svojo roko, šel poprašat za svet v bolnišnico. Tam so mu jo morali operirati. Prišedši iz bolnišnice je bil zopet izročeni mazilu g. dr. Pregla, ki je mazal kurjačevo roko še naprej brez vsakega uspeha in ga vrh tega še silil, naj gre v službo. Kurjač ima danes roko popolnoma pokvarjeno in ne more nikakor z njo opravljati svoje službe.

Gosp. dr. Pregel očevidno pozablja, da je plačan od žuljev železniških vslužbencev, ker bi sicer drugače ravnal z njimi in bi svoje kruto postopanje zamenil z uljudnostjo in usmiljenostjo, ki diči navadno vsakega zdravnika. Upamo, da ta naš spomin ne ostane glas vpiječega v puščavi. Zahtevano, da gosp. dr. Pregel premeni to svoje taktiko, ker bomo sicer prisiljeni mi železničarji storiti potrebne korake v svojo opravičeno obrambo.

Iz Dutovelj na Krasu. Včasih smo železniški uradni list, takozvani «Amtsblatt» prav redno prejeli. Vsak teden nam ga je prinesel prožni mojster vsaj pokazati in smo morali tudi potrditi s svojimi podpisi, da smo ga čitali oziroma videli. Danes ga ne vidimo več in sumnjati moramo, da nam ga iz jednega ali drugega vzroka železniška uprava skriva.

Takoj o začetku ko smo bili prožni čuvaji prišli vsak na svoje mesto, nas je prožni mojster popraševal, jeli smo zadovoljni, dobivati premog proti takemu plačilu, kakor postajni

spremembeni čuvaji. Razume se, da smo bili s tem vsi zadovoljni. Je dvanajst mesecev smo v službi, a premoga še danes nismo dobili nobenega. Drv ni najti tu na Krasu za nobeno ceno, ker jih kraševci sami zase nimajo; kamnje pa neče goriti. Torej kaj nam je storiti!? Naš gospod nadzornik Lehner ne skrbi za drugo, nego da nam nalaga kazni. Dve kroni je njegova tarifa v tem postopanju. Če čuvaja slučajno ne najde v službeni sobi, ker si je šel ravno vzeti nekoliko jesti v kuhinjo, zanj že zadostnje, da more dotičnika kaznovati. Ne pomaga nič govoriti pri njem, ali se upravičevati. «*Musite štraf calen*», odgovori on brezobzirno.

Niti najnujnejših privatnih poslov nam ni dovoljeno urediti. Ko je nekdo izmed nas prosil gosp. Lehnerja, da mu dovoli, iti na sodnijo v prostih urah, ga je ozmerjal prav surovo in mu potem poslal po železniškem mojstru na log, da ima plačati dve kroni globe(?)

Nam prožnim čuvajem se nam tedaj ne godi ravno prav dobro. Priporočamo se železniški upravi, da se nas včasih spomni. Vsaj premog in drva naj nam čimpreje preskrbi, da si bodemo mogli kuhati jesti. Tudi za «Amtsblatt» si priporočamo, ker smo tudi mi radovedni, kaj se v tem listu piše.

Ljubljana. Mnogovrstne pritožbe nam dohajajo dan za dnevom čez tukajšnjega partijevo gosp. Starmana, tako da nam je že kar dodejalo. Ta človek organiziranih delavcev ne more videti; grozno so mu v želodecu. Psuje jih, kakor da so njegovi sužnji in ni čudno, če mora vsak, ki je pod njegovim nadzorstvom zgubiti veselje do dela. Delavca že to dosti muči, da ima tako malenkostno plačo, za svoja težka dela. Hrano ima slabo, ker se dobre kupiti ne more. Vrh vsega tega pa mora še prenašati sorovosti, kakorsnih se poslužuje le redkokoji drugi kakor g. Starman. Gotovo si ta domisljavi gospod pripisuje izvanredne človeške lastnosti že vsled tega, ker se mu pravi «partifirar».

Ta pridevek je zanj toliko, kakor «Sectionsvorstand». Njegovo ravnanje je prav ono po načelih društva krščanskih železničarjev, katerega član je tudi on. Morebiti pa ima kot pristaš in funkcionar «prevzvišenosti» Miklavčeve (Dr. Zgaga) posebne privilegije.

Gosp. Starman! Svetujemo Vam, da ravnate nekoliko uljudneje z delavci svoje partije in vedite, da se ne postane človek pri «partifirarju». Ako Vam te vrstice ne bodo zadostovale, hočemo kam drugam potrkati, pri tistih gospodih, ki imajo odločevati, se li smejo ali ne obdržati v službi taki delavci, ki so radi slabih očij od eksekutione službe odtegnjeni. Tako je storil Vaš gosp. sekcijski predstojnik, ki Vas je menda na svojo odgovornost obdržal na Vašem sedanjem mestu.

Vam, delavci, pa zakličemo: Vsi, kakor en mož v organizacijo! Ne pustite si vleči kože čez ušesa, posebno od takih podrepnikov ne, kot je Starman!

Vsi za enega in eden za vse!

O razmerah na lokalni železnici Tržič-Cervinjan se nam poroča sledece:

Ta kratka proga, ki meri le 17 kilometrov je najkrajša pot iz Trsta v Italijo in je pod upravo ravnateljstva okr. državnih železnic. Stirje direktni brzovlaki in dva osebna preletijo vsak dan to kratko črto v veliko korist potnikov. Razmere na tej progi pa so naravnost neznozne.

V prometu se uporabljajo pri osebnih vlakih italjanski vozovi starega kroja. Ti vozovi imajo le zavornice na vijak, ki se ne morajo na nikak način spojiti z vacuum-zavornicami avstrijskih lokomotiv, vsled česar so toliko vslužbenci, kakor tudi potniki neprenehoma v veliki nevarnosti za svoje življenje. Generalno nadzorništvo bi se pač moralo nekoliko več pobrigati za take nedostatke in dati nemudoma uvesti ali pri italjanskih vozovih vacuum-zavornice ali pa pri avstrijskih lokomotivah, ki se na tej progi uporabljajo, zavornice na vijak. V vsakem slučaju pa bi vlaki ne smeli voziti z večjo hitrostjo nego 30 kilometrov na uro.

Nujna potreba bi bila razširjenje postajališč Begliano in Scodovacca in prepotrebno bi bilo tudi podaljšati čas odmora vlakov št. 701 in 703, pri vlaku št. 717 pa uvesti daljši vožni čas.

Največ pritožb pa imamo proti postajnačelniku v Cervinjanu, gosp. Doležalu. To je človek, absolutist, in sebičnež, da ne pozna drugega nego samega sebe. Substitucije za postaje Villa Vicentina, Pieris-Turiaco in Ronchi urejuje on sam prav samooblastno in brezobzirno. Ukazi njegovi se ravnajo po njegovi «luni». Ko je nekoč postaja Ronchi zahtevala v smislu turnusa 24 urno substitucijo, je načelnik Doležal odgovoril, da vsled bolehnosti postajnega mojstra Gabrovska, ni mogoče dati substitucije. Gobrovšek prevzame namreč le takrat substitucijo, kadar se mu ravno poljubi in kadar on sam hoče.

železnice v Trstu blagovoli do 1. maja t. l. dati povoljen odgovor.

Nato je dobil besedo soodr. Kopač, ki je v daljšem govoru označil povod gibanja v Trstu. Priznam, je dejal, da so slabe vaše življenske razmere in nič se ne čudim, da ste toliko časa mirno in pohlevno trpeli pomanjkanje. Vaša organizacija je bila slaba, solidarnost le želja nekaterih tovarišev. Za to se pa ni nikdo oziral na vaše upravičene zahteve. Kdor zahteva, mora imeti tudi moč, če hoče kaj doseči. Te moči vam je primanjkovalo in vsled tega se niso nikjer upoštevale vaše zahteve. Treba je toraj nastopiti drugo pot. Združiti se morate, kakor so to storili drugod vaši tovariši.

Kdor ni član svoje stanovske organizacije, ta je sam sebi in svojem najhujši nasprotnik. Vstopite toraj v organizacijo, in poglobite jo in vaše zahteve ne ostanejo vedno le na papirju, temveč se jih bode moraló konečno vendar le realizirati. Navdušeno pritrjevanje je sledilo govorniku. Po jako živahnem debatanju, katerega so se udeležili, Petrič, Skorbik, Koprivšek, Čretnik, Plevelj, Gallé in Schott, se je predložena resolucija soglasno sprejela.

In ko je še soodrug Kopač razložil položaj juž. železničarjev, je predsednik zaključil ta imponanten shod.

Dne 4. t. m. se v Strasserjevi gostilni v Gorici ob ogromni vdeležbi vršil javen železničarski shod, z dnevnim redom: «Gibanje državnih železničarjev in njih zahteve».

Shodu je predsedoval soodrug Reittler, zapisnikar je pa bil soodr. Tamažek. Po običajnem pozdravu je podelil predsednik besedo soodr. Müllerju iz Dunaja. Le-ta je naslikal zgodovino delavskega gibanja v Avstriji s posebnim ozirom na železničarje. Koliko truda in žrtev je bilo potrebnih, dokler se je pospela organizacija železničarjev do te višine, na kateri se danes nahaja. Železničarska organizacija pa je danes tudi faktor, s katerim mora računati žel. ministerstvo. Vaše zahteve, ki ste jih stavili na shodu dne 7. marca v Trstu, so popolnoma upravičene in utemeljene. Ali pravica je le tam, kjer je moč, zatoraj je tudi vaša pravica, vprašanje moči. Organizacija vam daje to moč in dosegli bode, če tudi ne vse, kar ste zahtevali, vsaj toliko, kolikor iznaša vaš življenski minimum. Ali tudi po rešitvi vaših zahtev, ostanite zvesti vaši stanovski organizaciji, če hočete obdržati to kar ste si pridobili. Spopolnite vašo moč, da ste pripravljene vsak trenotek, za nove boje, ki vas čakajo. (Frenetičen aplauz je sledil govorniku).

Nato je podal predsednik besedo soodr. Kopaču, ki je v slovenskem jeziku orisal zgodovino transalpinske železnice in začetek trpljenja na tej železnici vposlenih vslužbencev. Razlagal je na eni strani njih zahteve, na drugi pa dosedaj znane koncesije žel. ministerstva. Kritiziral je skopustvo ministerstva, ki se ne dá kvalificirati ter predlagal, da sprejme shod naznanje sklep tržaških državnih železničarjev z dne 2. t. m. Predlog je bil enoglasno sprejet z velikim navdušenjem. Potem ko so se še rešile nekatere interne zadeve, je predsednik zaključil shod.

Na Jesenicah se je 6. t. m. vršil javen železničarski shod, ob mnogobrojni udeležbi, z dnevnim redom: «Predstoječi boj državnih železničarjev in njih zahteve». Predsednikom je bil izvoljen soodr. Trattner, zapisnikarjem pa soodr. Udovč. Poročala sta soodruga Müller iz Dunaja v nemškem in soodr. Kopač v slovenskem jeziku. Resolucija, sklenjena dne 2. t. m. na shodu v Trstu, je bila enoglasno sprejeta ob velikem navdušenju.

Shod je izjavil, da je pripravljen poseči tudi po najostrejšem orožju v dosego stavljenih zahtev.

Ob 11. uri zvečer je predsednik zaključil shod.

Trst. (Zborovanje drž. železničarjev).

3. aprila vršilo v restavraciji: «Alla città di Klagenfurt» zborovanje drž. železničarjev. Na dnevnem redu je bila točka o gibanju železničarjev, o čemur je poročal soodr. Mihevc ob mnogobrojni udeležbi. Poročilo se je z navdušenjem vzelo na znanje. K točki eventualnosti so se oglašili še razni drugi govorniki.

Dne 8. t. m. se je vršilo «Del. domu» zborovanje kurilniških profesionalistov državne železnice.

Sestavili so memorandum, v katerem so zahtevali sledeče: 50 vinarjev poboljšane dnevne plače, napravo omar za obleke in odpravo raznih drugih pomanjkljivosti v kurilnici.

Izvolila se je deputacija dveh članov, ki je imela tozadevno posredovati pri nadinspektorju, gospodu vit. pl. Litrow. Gospod nadinspektor je smatral zahteve kurilničnih profesionalistov opravičenim ter se izjavil pripravljene-

nega, da jim tudi ugodí. S tem je ta zadeva definitivno ugodno rešena. Iz tega slučaja se zopet razvidi, koliko zamore zavedna organizacija!

Rezultat volitev v bolniško blagajno. In zopet sijajna zmaga socialnih demokratov! Pri zadnjih volitvah v bolniško blagajno so bili izvoljeni v nje zastop vsi naši kandidati in sicer Marričič z 862, Robin z 823, Stöhler z 827, Coler z 866, Ipavec z 860 in Stenorič z 823 glasovi.

Naši patentirani nasprotniki Trošt, Buffon, Essich, Bizjak in dva Lisjaka so dobili vsak le 121 do 151 glasov.

In zopet sijajen fujasko dr. Mandič-evih krumirjev!

Na občnem zboru krajne skupine III. bil je izvoljen sledeči novi odbor in sicer so dobili predsedništvo Kirchner, podpredsedništvo pa Klarer in Istenič. Blagajno sta sprejela Gorjanc in Riegler, zapisničarstvo pa Öhlsesser in Schein. Odborniki so Beer, Hebein, Kenič in Junker; njihovi namestniki Kožman, Frank Prelec in Schmied; preglednika računov pa Pavlin in Deisinger.

Brzjav.

Zmaga državnih železničarjev vposlenih na transalpinski železnici. Kakor nam centrala «Pravovarstvenega in str. društva iz Dunaja poroča, so goriomenjeni železničarji častno zmagali.

Poleg nam že znanih koncesij, se je doklada za Kras dovolila uradnikom. Danes se vrši v «Delavskem domu» v Trstu shod, ki bode sklepal o nadaljnjem postopanju.

Čdprto pismo ravnateljstvu es. kr. drž. železnic v Trstu.

Ravnateljstvo es. kr. drž. železnic v Trstu vprašamo, čemu so se izvolili delavski odbori? Mar za to da imajo delavci le na papirju zastopstvo? Pet mesecev je že poteklo, odkar so bili delavski zastopniki izvoljeni, da zastopajo interes delavcev — pa še do danes niso bili poklicani na sejo.

Prizadeti delavci.

IZJAVA.

Iz poročila «Edinosti» z dne 8. aprila posnemamo, da se nam vsiljuje Narodna Delavska Organizacija pri eventualnem železniškem gibanju s svojimi desetimi petolizniki, ki jih ima tam učlanjene.

Izjavljamo v imenu strokovnega in pravovarstvenega društva, da odklanjamo vsako sodelovanje z organizacijo krumirjev in političnih idiotov.

Organizacija železničarjev cele Avstrije, ki šteje 54.000 članov, nam jamči za uspeh našega gibanja.

Veseli nas, da je N. D. O. z delovanjem soodr. Kopača nezadovoljna in smo ravno vsled te nezadovoljnosti prepričani popolnoma o njegovem poštenem delovanju.

Gospodu Hochmüllerju pa bode povedano, da naj bode v boldoče, kadar se kedaj govori na shodih, toliko pogumen, da rabi svoje ime in se ne poslužuje psevdonima «Korutanski».

Za strokovno in pravovarstveno društvo v Trstu:

Za okrajno skupino I.	Ferdinard Končnik predsednik
» » » II.	Janez Zink predsednik
» » » III.	Ivan Ukmar predsednik.

IZJAVA.

Ozirom na to, da me je «Narodna delavska organizacija» stavila v vrsto kandidatov, ki so imeli biti voljeni v zastopstvo bolniške blagajne v Trstu, izjavljam, da sem prišel povslen nedolžno do te kandidature. Z N. D. O. nisem imel in nimam prav nikakega stika ter smatram vsled tega tako postopanje netaktno, da ne rečem nepošteno.

Martin Essich
strojevodja državne železnice.

Zahvala!

Podpisana izrekam tem potom železničarskemu tajništvu, posebno pa soodrugu Kopaču najtoplejšo zahvalo, za prejeta podporo 140 kron, ki sem jih dobila vsled njegove intervencije od zavarovalnice proti nezgodam.

V Trstu, dne 10. aprila 1908.

Ivana Zorman.

OBVESTILO!

V prihodnji številki «Železničarja» ki bode izšla na 6. straneh, bode mo poročali o celem gibanju državnih železničarjev in raztolmačili njih pridobitve.

Listnica upravnistva.

Da zamoremo ugoditi različnim reklamacijam in pritožbam radi nerednega prejemanja lista, proročamo vsem članom, da nas obvestijo pravočasno o vsaki spremembi svojega bivališca in to vsaj pet dni pred izdajo lista, ker bi se sicer na kasneje došle nam reklamacije, pri odpravi dotične številke ne mogli več ozirati in bi se izostala številka odposlala reklamatorju še le pri odpravi prihodnje številke lista. To slednje velja tudi za one, ki so zostali s plačili svojih doneskov.

Naznani naj se tudi redno vsaka premenba glede števila istisov, ki jih imamo odpremeti v paketih.

Za reklamacije se pa poslužujte samo naše tiskovine „poštine-prosta časniška reklamacija“. Dobiti jo je zastoj pri vseh voditeljih in zaupnikih.

Listnica tajništva.

Vsem krajevnim skupinam in uplačevalnicam „Splošnega prav. in strokovnega društva“ se naznanja, da se imajo vse reklamacije, tičoče se uprave „Železničarja“ nasloviti na upravo „Der Eisenbahner“ Dunaj V., Zentagasse N.r 5.

Sodrugi odborniki so naprošeni, da pošljejo natančne naslove vsih članov, ki imajo dobivati «Železničarja», na upravo «Eisenbahnerja» na Dunaju.

Prve številke smo dobili povrnjene iz raznih krajev z opazko «nepoznan». V intersu članov je vendar, da dobivajo redno svoj časopis — ker je ta njihova lastnina. Naravno je sicer ali neopravičeno, da se člani togote nad upravnistvom ali pa nad pošto. Ne uprava lista, pa tudi ne pošta niste krivi, če so naslovi napačni, temveč edino le člani sami, ki ne naznanijo pravočasno spremembe stanovanj svoji organizaciji.

NA ZNANJE!

Da ustrezemo glede pravovarstva tudi železniškim uslužbencem izveu Trsta, naznanjamo, da je soodrug Dr. Fran Solar v to svrhu na razpolago razven vsakega torka in petka od 7. do 9. ure zvečer tudi vsaki dan od 5. do 6. ure pop. tekom celega tedna, izvzemši praznike in nedelje in se tedaj more vsak železničar obrniti do njeja, kadar mu je prilika ugodneja.

Gostilna

„Casa del Popolo“

(Zadružna delavska gostilna)

Trst, ul. S. Lazzaro in ul. S. Catterina

Domača kuhinja vedno dobro preskrbljeno. — Cene zmerne. — Shajališče znanjih soodruga.

Caverna UNIONE - Trst

Ulica Caserma in ulica Torre Bianca

Napitnina je odpravljena. Velika zbirka političnih in leposlovnih revij in časnikov v vseh jezikih.

ŽELEZNIČARJI.

Vaša dolžnost je tudi biti naročen na oba slovenska socialno-demokratska lista, to je na «Rdeči prapor» in na «Delavski list».

Zahtevajte ta lista kakor tudi svojega strokovnega po vseh javnih lokalih.